

Nemzeti Társalkodó

Szombaton, $\frac{8}{14}$ = Augustus' 14-dikén

1830

A' Hunyadi János' Nemzettségéről
(255 lap), végezte.

„János nevü Katona, a' Gubernátor' aty-
„yafia jutott légyen a' mennyei Karokhoz!
„1434 Eszt. Hunyadi.” — Ugyanott, a-
„lább: „Itt temettetett ifiabb János Ka-
„tona, a' ki Hunyadinak hívattatott, az
„6' Ötse.”

Hogy ebben a' két írásban három
Hunyadi Jánosról légyen emlékezet, ni-
„tsen kétség. Egy, a' Gubernátor; más az
„atyafia, az 1434-beli; harmadik az ifi-
„abb János, az 6' Ötse.

Az 1434-béli János ki vólt, — arról
semmit-se tudok mondani. A' másikat
pedig az ifiabb Jánosnak nyomát talá-
lom Gubernátor Hunyadi Jánosnak Er-
délyi Vajdaságában, 1442-ben költ egy
levelében. Annak rendében maga' idves-
ségéért, 's néhai ötse, Katona kissebb
Hunyadi János, Erdélyben, Haza' szol-
gálatájában meghalván, az ő lelke' eny-
hüléséért a' Káptalannak ajándékoz né-
mely falukat. „Intuitu nostrae salutis“
úgymond „et quondam Egregii Joannis
„Minoris de Hunyad, Militis Militum,
„Fratris Nostri charissimi, in actu Rei-
„publicae, in Partibus Transylvanis de-
„functi” 4). Szered. Not. Capit. 88. l. Ki
vólt ez a' kissebb Hunyadi János?

4) Ezen Oklevél eredetikeppen meg-

1439-ben két Albert Királynak Hu-
nyadról egy újj Ajándék-Levele. Kér-
ték tölle azt, egy Hunyadinak két fiait,
mindenik János nevü. „Johannes, et al-
„ter Johannes, uterque filii Oláh de Hu-
nyad” 5).

1440-ben Lengyel László ismét újj
Ajándék-Levelet ad nekik. „Utrique Jo-
hanni, filiiis quondam Voyk de Hunyad.”
Magokból az eredeti levelekből 6).

1453-ban emlékezik V. László Ki-
rály-is a' Besztertzei Grófságról a' Gu-
bernátorának adott levelében, a' Guber-
nator a' Károly-fejérvári Káptalan'
leveles-tárában Fasciculo 7° Numero 3°.

5) Ezen Oklevelet hijjába kerestem
Pray' és Katona' Munkáiban, és nem kü-
lönben Gr. Széchenyi Ferencz' Codex
Diplomaticussában.

6) Ezen Oklevél-is még eddig-élé
esméretlen Diplomatikussaink előtt. —
Bár tsak jegyezte volna fel Aranka
György Úr, hogy ezen oklevelek eredeti-
képpen hol légyenek-meg. — De egyéb-
aránt, ezen oklevelek nyilván Aranka
György Úr' állítása ellenvalók, mert
ha „Joannes de Hunyad” annyit tészon,
mint „Hunyadi János”; ugy, „Oláh de
Hunyad” se tehet egyebet, hanem „Hu-
nyadi Oláh” — ezt pedig éppen nem a-
kurjuk.

nátornak egy János nevű Ötöséről: „Ipse, et egregius alter Joannes de ipsa „Hunyad, Miles sibi sanguine frater.” Ez a János, úgy-tettzik, éppen az, kiről az 1439, 1440, és 1442-béli levelek szólnak. Katona T. XIII. 873. l.

És így, az öreg Hunyadinak legalább két János fia, — e ma, tsuda lenne talán, de régen megvált — nintsen példa nélkül.

1515-ban költ levele Károly Királynak ezt bizonyítja: hogy t. i. az Erdélyi Vajdának, Lászlónak, László néven, egyszerűs mind két élő fiai voltak. „Accedens ad Nostram praesentiam magnificus Vir Ladislaus Vajvoda Transylvanus, et Comes de Zonuk pro se, et pro Ladislao Magno, et pro Ladislao Parvo filiis suis.“

Ezekből igaz az: hogy a Gubernátor Hunyadi Jánosnak egy más Hunyadi János nevű Testvére volt; hogy nem csak annak az ifjabb Hunyadi Jánosnak, hanem a Gubernátornak-is egy, és ugyanazon Apjok volt, az öreg Hunyadi Oláh Vojk; hogy a Gubernátor Hunyadi János, se nem egyedül nyerte, se nem egyedül bírta Hunyadot, fennebb elé-hozott Levelek szerént; hanem a Hunyadi nevet a Jószágról viselte ugyan: de, mind a Jószágot, mind a nevet az ő Eleji-is bírták, és viselték 7); és az

7) 1377-ben a Muchali Familia vette vala nevét a Hunyadi Jószágról (Vajda-Hunyadról) mert G. Széchényi Ferencz Országos Könyvtárában, a Kéziratok között találtatik egy ily' tizimű Gyűjtemény: „Chartae Transylvanicae diversi argumenti, ex fide dignis Documentis descriptae. Folio. pag. 424;“ a melyben a 36-dik Szám alatt ily' kivonásu oklevelet olvastam: Inquisitio de anno 1377° super interemto Jobbagione, et ablatiis duobus bobus Ge-

reája, az ő Testvérevel együtt, az Apjáról szállott, közelebb Hunyadi Oláh

„renii de Vásárhely per Petrum Muchal de Hunyad, Petrum Ruffum, et „Petrum Turdin.— A Czegei Gróf Wass Familia' leveles tárában pedig találtatik a következő Oklevél: „Nos Conventus B. Marie Virginis de Clus-Monstra. Memoriae commendamus, quod „Gregorius Magnus de Chege in personis Stephani et Petri Wass dictorum de Zent Egied, nostram personam liter accedendo presentiam, Margaretam Wass de dicta Zent Egied, Relictam Generosi Ambrosii Muchali de Hunyad, ac per eam filios ejus Joannem et Michaëlem, filios ejusdem Domine Margareth ab occupatione, et usucapione portionis in Chege habite prohibuerit, prefatosque Joannem, et Michaëlem alias dictos de Huniad, ab ulteriori usuatone domus Nobilitaris in dicta Egied habite inhibuerit, inhibendoque prohibuerit. Harum Nostrarum vigore, et testimonio Litterarum mediante. Datum Sabb. prox. p. fest. „B. Georgii Mart. A. D. 1411°.“ Ezekből kitettzik, hogy a Muchali familia magát 1377-ben Hunyadról írta, 1411-ben pedig elhagyván a Muchali nevet, tsupán de Hunyad, azaz, Hunyadinak neveztetett légyen, mert az említett 1411-beli Oklevél hátán ugyan csak azon Káptalani kéz által, a mely az Oklevelet írta, ezen szavakat lehet írva látni: „Pro Petro, et Stephano Wass contra Joannem et Michaelent Huniad.“ — Voltak ugyan kezemben több Hunyadi Vármegyei régi oklevelek, de nem kaptam eddig-élé példáját annak hogy 1300-ban és 1400-nak elején más familia a Muchalinál, Praedikátumát (Birtoknevet) Hunyadról vette volna, ennél-fogva, gyanítani kezdem, hogy Guberná-

Voykról 8). És így, hogy a' Guberná-
tor Hunyadi János a' 'Sigmond Tsászár

fia, 's katzér Szerelem' gyermeke lett
vólna, egy megavúlt, de tsak költe-

tor Hunyadi János Familiája a' Mu-
chaliakkal egy eredetű, és ezen famili-
át láttatik említeni Chalcocondilas régi
görög író is midőn a' Rigo-mezei üt-
közetet írván-le, Hunyadi János atya-
fia' sorába egy Megalusest hoz elé:
"Choniates (Hunyadi János) suos in a-
,,ciem educit, eamque hoc pacto instruit,
,,dextrum cornu tenuere Pannonum Prae-
,,fecti, nec non Patruales Choniatis, Se-
,,cules (Székely) et Eiloces Megaluses-
,,que" Stritter T. II. p. 741. Katona
T. XIII. p. 610, 611.— Több bizony-
ságot ugyan ere nem tudok elé-hozni,
mindazonáltal ha a' Muchali Familiá-
nak levelei a' Kolosmonostori és Károly-
Fejérvári leveles-tárokban kikerestet-
nének; úgy talán ezen egész vélekedé-
sem több hitelességet nyerhetne. — E-
gyébaránt, a' mint irám, e' még tsak
vélekedésem, mert több erősséget ennél
nem adhatok.—Hogy pedig Muchal(mely-
ből talán idővel a' Muhalyiak és Maho-
lyiak-is származhattak) inkább magyar
név, mint sem Oláh, a' bizonyos.

8) Ezen Oláh Woykról tudós Kor-
nides hogy vélekedett legyen, tettzik u-
gyan-tsak Kornides' levelebből, melyet
1787-be Apr. 19-dikén fíradhatatlan
Katona István Barátjának írt vala:" Pro-
,,feram pace tua, judicioque tuo acer-
,,rimo submittam novam, quae mihi de
,,ortu Joannis Corvini subnata est, opi-
,,nionem meam, fortasse non omni pror-
,,sus destitutam verisimilitudine. Nimi-
,,rum, floret in Polonia illustris, et ve-
,,tusta familia Korwin dicta, cujus Scu-
,,tum gentilicium ita describit Simon
,,Okolski: (Orb. Polon. T. I. p. 459) Est
,,corvus niger, stans utrisque pedibus su-
,,per lignum, a frondibus abruptum; ro-
,,stro aureum annulum gerit in campo

„rubeo. Idem asserit (ibid. p. 462) an-
„tiquum horum armorum usum esse in
„Polonia, idque inde patere, quod haec
„arma familiae Slepowron (Slepowron,
„in lingua Polonica tantumdem valet,
„ac pullus corvi), quae suam originem
„habet ex gente Korwin, tesseram fu-
„isse gentilicium doceant literae Conra-
„di Mazoviae ducis; quibus Militi, et
„Praefecto Curiae suae Vratislao jus
„Teutonicum, et alias immunitates War-
„soviae anno 1224° concessit. En anti-
„quitatem Nominis, et scuti Corviniani!
„Unde plane mihi persvadeo Voik Buti,
„patrem Joannis nostri, ex familia hac
„Polonica Korwin originem traxisse, ac
„aliquem ex majoribus ejus, relicta Po-
„lonia, in vicinas Hungariae provin-
„cias concessisse. Fit hoc inde verisi-
„mile, quod apud Carolum du Fresne
„(Cap. XI §. II.) in familiis Dalma-
„ticis, et Slavonicis memoretur quidam
„Wk Hrana circa annum 1517. natus,
„qui in Serviae Regis Stephani Nec-
„manni comitatum venerit, a quo be-
„nigne acceptus, et ob militarem for-
„titudinem, praeclarasque animi dotes
„in obsequiorum deinceps mercedem mul-
„tis praediis ample donatus sit. Wk. cer-
„te respondet nomini Woik; Hrana ve-
„ro lingua Serviae Corvum, vel Corvi-
„num significat. At quaeres: si Woik
„Buti ex familia Polonica Korwin fuit
„oriundus, cur non Korwin, vel Hrana
„fuit dictus, sed Buti? — Okolski loco
„citato septem recenset familias Polo-
„nicas, quae licet omnes ex Korwin de-
„scendant; tamen nomen originarium
„immutarunt. Mihi hic vel unam tan-
„tum Tagodinskiam familiam memoras-
„se sufficiat, ex qua Stanislaus Tago-
„dinski conciones sacras Latino — Polo-

mény 9) — Igaz, hogy Hunyadi János és az Ötse egyaránt mind-ketten már 'Sigmund Tsászár' idejében elé kezdet-tenek volt menni, és szentelt Vitézek-is, Udvari Katonák voltak, a' fenn élé-hozott 1453-beli Levél szerint 10); de tessék megnézni a' Hunyadi Ház' Levele-
leit, mellyek közzül nékem tsak némely-lyeket, és tsak-nem egy pillantatig volt szerentsém látni 11). Hogy pénzel ép-pen nem 'Sigmund Tsászár; segéltette a'

„*nicas in lucem emisit, cuique tali E-*
„*pigrammate Joannes Tavinski, alludens*
„*in Stemma, applaudit:*

„*Stemata Stirps nigram defert Jagodinskia corvum*
„*Corvinam unde domum fama vetusta canit,*
„*Sed morem, et vocem corvus mutasse videtur,*
„*Dulciter ut dulcis dum philomela canit,*
„*Quid canit? Auditor Jagodinskia mensa per or-*
„*Illius Cantas audit et ipse Deus.* (bein

„*Poterant igitur et majores patris Jo-*
„*annis Hunyadi, aequae ac alii, nomen*
„*suum familiae, ob peculiares aliquas*
„*rationes, matrimoniorum fortasse con-*
„*tractorum respectus, in nomen Buti*
„*commutare. Qui id negaverit, is con-*
„*trarium validioribus rationibus probet,*
„*vel dicat mihi, cur Dominicus Betlen*
„*de Iktár Wayvoda Transilvanus circa*
„*annum 1462 Buti fuerit dictus?*” Így vélekedett tudós Korvides. — Megérdem-
lené egyébaránt annak-is végére járni,
valjon ezen Iktári Bethlen Domokos 1462-
ben Erdélyi Vajda, a' Buti nevet hon-
nan vette legyen? — és valjon Hunyadi
János Nemzetségét nem lehetne-e az Ik-
tári Bethlen Familia közbejövetele ál-
tal le-szármáztatni? —

9) Ezen költeményt bővebben tájfol-
ta-meg Katona István, Tom. XIV. p. 13.

10) Katonánál, Tom. XIII. p. 873.

11) Mikor? — és hol? — ”Simpli-
„*citer dicta, nisi probentur, aut sal-*
„*tem indigentur, in Historicis et Di-*
„*plomaticis controversiis, nullius sunt*

két Hunyadit; hanem ök' együtt a' Tsá-
szárt; és a' mely feles Jóságokat a' Tsá-
szártól szerte a' Temesi Bánátusban, 's
Szebenben nyertenek is, azt mind kész-
pénzen, és együtt vásárolták tőlle.

De még egy újság vagyok! Hunya-
di János Gubernátornak az Öc-neve Szé-
kely volt. Meg lehet, hogy az 1533-beli
Kéz-írásszerént, a' Gubernátor' Eleje azok
közzül a' Székelyek közzülvaló volt, kiket
Arad' Vezérsége alatt István Király Hu-
nyad-Vármegyében szállított volt, az O-
láhország-felőlvaló határok' őrzésére, az
Oláhok ellen Szállás-Patakától 12)-fog-
va Zaránd-Vármegyéig, és a' mint látz-
tzik, le Dobráig, mely Jófőnek, 's Jófő-
Vidékének nevezetett 13). Meg lehet,

„*argumenti, nec plus valent ignorantia.*
— *Mabilionius.*

12) Egy szűl Hunyad-Vármegyében,
és több Nemes familiák' eredeti lakhelye.

13) Az említett 1533-beli, Székely
Nemzeiről szűllő Kéz-írásnak szava,
mellyebből Aranka Úr ezt meríteni lát-
tatik, ezeb: ”Arad cum sua tribu trans-
„*positus non procul ad terram Tribus*
„*Zárdán, ad finem mox terrae Pannon:*
„*in Alpes terrae Blaccorum ad rivulum*
„*Szállás nominatum*” — Ezen kéz-íra-
tot pedig közre botsátotta, nagy érde-
mű Hazafi Székely Mihály Úr, ily tzi-
mű Könyvének: *A Nemes Székely Nem-*
zetnek *Constitutioji, Privilegiumi etc.*
Pesten, 1818” 27-dik lapjától-fogva, vé-
gig. — Ugyan-tsak ezen Kéz-írást, 1797-
ben már ki akarta volt adni Aranka
György” a' magyar nyelvűmivelő Társa-
ság' munkáinak 2-dik Darabjában” (tsak
az 1-ső Darabja jött-ki Szebenben, 1796,
8°); de néhai nagy érdemű Erdélyi Gu-
bernátor Bánffy György Úr, ezen Tár-
saságnak Fő-Protectora, ezen Kézírat-
nak kiadását azért nem javalta, hogy
ezen Kézíratot elég-hitelesnek nem tar-

mondok, hogy mint a' Losádi, és több körül-bélől lakó, fegyverviselő mai nemes Katonáknak; úgy, sok kisebb-nagyobb birtoku Hunyad-Vármegyei Fő-Nemeseknek, 's azok között, Hunyadi Jánosnak-is Eleji azok voltak, kik az erdős helyeket a' Vajdák' engedelmekkel kiirtván, 's jövevény Oláhokkal, mint Kenészek, a' Hátszegi, és Dévai Várak' segítségére megtelepítvén: 's azután, a' Királyoktól a' Szent Korona Igasságával magoknak megnyervén, nagy bírodalmu Urak lettek. De ez, tsak lehetséges és hihető dolog.

Az 1551-beli feljebb idéhezott levél többre mutat. Ebben, Hunyadi János, a' Mihály Apja, nyilván Hunyadi Székely Jánosnak nevezetik 14).

Legvilágosabb és ellene mondhatatlan világosítást veszek pedig a' Zágrábi, és Varasdi Nemeseknek, 1447-ben, a' magyarországi Rendekhez, Hunyadi János Gubernátor ellen írt panaszló leveleiből. Ebben, Hunyadi János, nem háta megett, hanem szemben, az egész ország' színe előtt, tisztán Székelynek nevezetik: "Noveritis, quod Magnificus Joannes de Székely de Hunyad, Gubernator Regni Hungariae" — ismét: "per eundem Székely sic potenti, aliter occupatus" Kerchelich Not. Praelim. 270. l. 15). A' honnan maga-is Kerchelich Úr

totta. — *Meg vannak nállam Aranka György' eredeti levelei G. Bánffy György-höz, és ennek válaszló levelei ezen tárgyrol.*

14) *Lásd 1-ső Szám alatt lévő jegyzésemet.*

15) *Hibás talpköze épített itt Aranka György; mert Kerchelich Not. Prael. 270. l. az említett 1447-beli Oklevélnek szavait így adja-elő: "Noveritis, quod Magnificus Joannes de Zekel, de Hunyad Gubernator Regni Hungariae." De hogy ezen oklevélnek szavai*

N. Kornides Úrhoz írt egy levelében ara

hibáson írtak-ki Kerchelich által az eredeti Oklevélből, azt Katona István Tom. XIII. p. 554 ekképpen mutatja-meg: "Nescio, quo teste Kerchelichius, asserat, a Zagrabiensibus nuncios ad Comitum Budensia missos non fuisse, quum alibi referat Hunyadii diploma, de Zagrabiensium litteris" in diaeta praesenti inspecie productis" ut supra vidimus. Neque satis certus sum de his querelis ad Comitum missis, litterisque rite descriptis, quae non tam contra Joannem de Hunyad Gubernatorem, quam contra Joannem Székely conceptae sunt, de quo laudatus Kerchelichius alibi sic loquitur (ibid. p. 280) Joannes de Zekel Gubernatoris Joannis consanguineus, Dalm. Croat. Slav. Banus, et Auranae Prior 1445. Videtur igitur aliquid omissum in titulo, qui sic restitui possent: Noveritis, quod Magnificus Joannes de Zekel, consanguineus Joannis de Hunyad Gubernatoris; nam et in serie Litterarum Zekel dumtaxat appellatur, quo nomine nullus alius Gubernatorem vocavit. Inuit idem Kerchelichius duas in Slavonia factiones fuisse (ibid. p. 270) Illi qui Joanni Hunyad Gubernatori, Statibusque Hungariae adhaeserant; in Gara sive Comitatus republicae quasionae locum fixerant, sic etiam in quodam Mandato: Joannes de Hunyad Regni Hungariae Gubernator, Joanni Dalm. Croat. et Slav: Bano, suisque Comitibus, et Saracae Coronae fidelibus in Gara constitutis, 1447. — mandando, ut rebelles praedictos Dorothee de Blagay compeccant. — Illi vero Slavorum, qui Comites Cilliae exercebantur, Zagrabiæ suam servatam rempublicam, mutuis saepe caedibus, continuis autem odiis invicem ardebant. — Atque haec causa fuerit,

hajlik; 's az elé-hozott lapon-is azt írja,

„*cur contra Székelyium alterum Banum Zagradienses scripserint ad Comitiam.*”
 „*Valamint pedig ezek szerint bizonyos, hogy Székely János nem egy személy volt Hunyadi Jánossal, egy bizonyos mindazáltal, hogy ugyanezen Székely János, atyafia volt Hunyadi Jánosnak, mert 1) Thuróczi IV K. XLVI R. ezt írja: „Joannes Székely Domini Gubernatoris consanguineus” — 2) pedig Chalcocondilas Görög-tró (Stritter T. III. p. 741) a Rigó-Mezei Ütközetet leírván, ezeket mondja: „Choniates (Hunyadit úgy neveztek az akkori Görög-trók, talán a Cholnakosi familiáról) suos in aeciem educit, eamque hoc pacto instruit: „Dextrum cornu tenere Pannonum Praefecti, nec non Patruales Choniatis (i.e. Hunyadii) Secules, et Eiloces, Megalusesque.” — Itt, Secules alatt, nem érthetett mást Chalcocondilas, hanem Székely Jánost, a kiről Thuróczi is IV K. XLVI R. emlekezik, és a kiről Istvánfi (Aranka Úr' erősítése szerint) ezt a jegyzést tette volt: „Ennek neve Székula volt, úgy hívatott az Oláhoktól és Ráczoktól, a Magyaroknak pedig másképpen Hunyadinak.” De Hunyadi Jánosnak nem csak a Muchali familiával (a mint feljebb láttuk) és Székelyiekkel volt atyafisága, hanem 1) a Cholnakosiakkal-is, mert a régi Görög-trók, Hunyadit, Choniatesnek nevezik, mely név Cholnakosból származott, — és maga Hunyadi János egy 1448-beli oklevelében ezt írja: *Dicit Nobis Egregius Poyk de Chionak, frater Noster condivisionalis*” (Katona T. XIII. p. 586) — 2) Marnavich familiával, — ezt vallja maga Hunyadi János következő Oklevelében: „*Nos Joannes de Hunyad . . . . quod cum post pugnam in campo Kosovo cum Amurate Turca-**

hogy Hunyadi János Székely volt 16). Ide teszem azt, a' mit ugyan-ott Kerchelich Úr hozzá ad.

Hogy Turótzsi IV K. XLVI R. azokról a' Fő-Urakról szóllván, kik 1448-ban a' Gubernátort a' Rigó-mezejére kísérték, 's azok között egy Székely Jánosról-is, ennek, azt teszi utánna, hogy a' Gubernátor' Testvére volt: „*Joannes Székely Domini Gubernatoris Consanguineus*” 17). — Ere a' helyre a' híres történet-író Istvánfi a' maga Turótzijában, a' levél tiszta szélire, maga kezével ezt a' jegyzést tette: „Ennek neve Székula volt, úgy hívatott az Oláhoktól, és Ráczoktól; a' Magyaroknak pedig másképpen Hunyadinak. A' jobb keze elvágatott volt az ütközetben, és

„*rum Sultano commissam . . . . captivati fuerimus, studio tamen, et singulari virtute potentis viri Comitissorgii Marnavich Nissensis, Comitissperpetui in Zuonik, Starotaeque Regni Rasciae, Domini in Voynicza, carissimi consanguinei . . . . libertati . . . . restituti fuisset . . . Datum Szegedini, a. D. 1448*” — Lásd Kerchelich Not. Praelim, p. 272. — Ezek szerint, Hunyadi Jánosnak négy familiával u.m. Muchal, Székely, Csolnakos, Marnavichal volt atyafisága; — de melyikből származott legyen? — bizonyoson meghatározni, még lehetetlen, és minden vélekedés csak annak marad addig, míg ezen tárgyról több Oklevelek elé nem mutattnak.

16) Mindezekből csak annyi jön-ki, hogy Hunyadi János atyafiságban volt a' Székely familiával, — de valyon maga Hunyadi János Székely volt-e? — *sub iudice lis est.*

17) *Consanguineus, nem Testvér, hanem Atyafi.*

Erdélyben, Fejérváron temettetik-el" 18.) Ezt tovább nyomozni nem tudom. De ugyan-a' mondottakból elég világosnak láttzik, mind az, hogy Hunyadi János nem volt a' 'Sigmond Császár' fia; mind az, hogy legalább még egy Hunyadi János nevü testvére volt, mind pedig az, hogy Székelynek hívattatott.

18) *Istvánfinak ezen jegyzése hitelességet kap Chalcocondilas' (a' 13-dik Szám alatt lévő jegyzésében elő-hozott) szavai által. — Meglehet talán, hogy ezen Székely János, testvére, vagy legalább atyafia volt Székely Mihálynak, a' ki egy 1466-beli Oklevélben (találta-rik eredetikeppen a' Károlyvári Káptalan' leveles-tárában, fasc. 5, Nro 22) így neveztetik: "Michael Székel Canonicus et Decanus Ecclesie Albensis." — Meg jegyzem itt még azt-is, hogy Gróf Széchényi Ferencz országos Könyvtárában, a' kéz-tratok' sorában találtatik egy régi kézirat, melynek czímje: "Codex Diplomaticus Istvánfianus rerum Hungaricarum Sæculi XVI, notatio-nibus marginalibus, propria manu Nicolai Istvánfy, interspersus. fol. pag. 430." Ezen Gyűjteményben, 32-dik Szám alatt, találtatik Hunyadi János' levele Zekel Baláshoz 1445-ről, ezen levél, mellyet ugyan magam nem láttam, de a' melyben talán Hunyadi Zekel Balást atyafiának nevezheti, vagy pedig né-talán Istvánfy jegyzései ezen levélre, még több világosságot adhatnának ezen tárgyról. — Végre, magam-is ezen jegyzéseimet Aranka György' szavaival zárom-bé: "Ezt tovább nyomozni nem tudom."*

"Tentatum est aliquid, meliora sed addat et alter" Tursellinus.

Jegy. A' 32-dik Szám' legelején, az első vers végén: senasci, olv. renasci.

T e t t e t é s

(Nzti. Társalk. 55-dik lap.)

Hajlandó lennék ugyan ezen munkát egészen satyrának nézni, ha annak bélyegeit, bár mely kitsiny mértékben-is, feltalálhatnám benne; de így, midőn kivált' az által, hogy a' tanított tettetésnek határit-is meghúzza, tisztán kifejezi az Író, hogy valóságának kívánja vétetni azt a' mit mond, — nem tehetem, hogy a' Szerző által ajánlott elhalgatás' ellenére-is, ki ne mondjam az övével nem-eggyező vélekedésemet; sőt hogy, mint rossz-mag hintőt, karon ne fogjam, 's figyelmessé ne tégyem reá mind ötöt, mind másokat, a' kik talán' elhintett magvait gondoson felszednék, 's önnön károkra, kertjekbe vinnék; — ezek a' megjegyzéseim vagynak munkájára: —

1) A' legrútabb tettetés, a' szín-mutatás, igaz, hogy alatonyság, de a' szerző által senkinek ártalmára nem lévők nevezett más tettetés, virtus, a' mint a' szerző mondja, nem lehet, legfeljebb szükséges-rossz az. Virtus, az erkölcs-tanítók' szavai szerént, egy maga meg-eröltetésével, és önszereteten győzdelmet vett jó tselekedete az embernek; a' legszélesebb értelemben véve-is pedig, mindég a' más' java' munkálását teszi; ezen tulajdonságok pedig meg nem egy-gyeznek a' tettetés' képzetével, nevezetesen az író által tanítottéval, mely tisztán és egyedül tsak az önn-haszonból indul-ki.

2) A' régi magyar példa-mondás-ára fordítsd a' köpönyeget a' merről a' szél fú, — koránt-sem térszen tettetést, e' tsak azt teszi, hogy ügyejjen maga körül az ember, méről jönn bántódása? 's ahhoz-képest óltalmazza magát. A' régi Magyar, nem-is sokat bajlódott a' tettetéssel, azt, az újabb idők fej-teték-ki benne.

5) Igaz, hogy minekutánna a' tár-

sasági életben élő embernek csak nem minden szükségét egyik kéz szolgáltatja a' másikra, nevezetes szükségévé vált, 's nem kis boldogságává akarkinek-is, ha mások' jó vélekedéssel vagynak éránta; de ezt tettetéssel kívánni elérni; magában foglalja azt, hogy az ember hamiss portékát áruljon, azaz, rossz és másokat nem igazán szerető ember legyen, holott, a' társasági életben a' valóságos költsönös szeretetre, nem annak színére van szükség. — Az emberekkel való társalkodás lelkét legjobban elérte, méjj eszü vizsgálója az emberi léleknek *Knigge*, nem a' tsalást, nem a' tettetést teszi munkája' telkövének, hanem a' szívből származó ember-szeretetet, szíves használni-kívánást, emberbetsüllést, 's a' legapróbb környülményekre kiterjedő kíméllést, melyet annyira viszen, hogy egy világ-kedvelte emberében, még az állatok eránt-is kíméllő, szelíd bánást kíván; azért némely falelkü emberek kikatzagják *Knigge*-t, de a' jobb rész csak ebből a' vonásból-is *betsüllő characterét*. — Az Író által ajánlott arany-régulának, a' tettetésselvaló okos élésnek ellenében teszem a' *Krisztus*' ezen felsőges szavait: aról esmértetik-meg, hogy tanítványim vagytok, ha egymást szeretitek! — De végünk példákat; vessük szemünket a' körülöttünk lévő köz-kedvességet, tiszteletet, *betsüllést* nyert emberekre: vajjon a' tettetők-é azok? majd minden ember esmérte Erdélyben legalább hírében, az országnak naggya-kitsinnye, tisztviselő, pap, katona, kereskedő, mesterember, minden előtt különös kedvességben volt, mindentől megsiratott N. Gr. Teleki Jósefet. — (végezete következik)

Emlékeztető

A' Nzti. Társalkodó' 51-dik Számja' végén kibotsátott, egybe-szorított J e

lentésre útasítván vissza a' Tisztelt Olvasókat, 's Ezek által, minden tudós és tudomány-tisztelő Nemolvasókat is, azt ígéri a' *Redactio*, hogy, ha a' *Subscribálók*' száma *october*' 1-ső napjáig annyira kapaszkodhatik hiteles móddal, hogy a' *Transilvániára* fordítandó költségnek csak fele lesz is bizonyo-, a' kész pénzbeli előfizetést is, *october*' elején mindjárt kihirdeti, 's újj esztendeig, a' pénz is, nagyobb-részt megérkezhetne; 's a' *historico-diplomaticusok* is, annál-hamarább és jobban készíthetnék-~~o~~ *Jegyzéseket* a' *Munka*' tökéletesítésére.

A' sok levelezés' elkerülése-végett, által lehet a' *subscriptiót* adni, Bétsben: ts. k. priv. Nagykereskedő T. Medgyaszay István Úrnak; Poшонban T. Schwaiger András, Pesten T. Eggenberger József Könyváros Úrnak; Kolosváron, a' *Híradó'* és *Társalkodó Kiadója* nak; másutt mindenütt a' két Magyarházában mindazon Tisztelt Uraságoknak, a' kik az efféle *betses Munkákra* örömost szoktak *Alá-írásokat* 's *előfizetéseket* össze-szedni. Tisztesség *betsület* minden *Könyvíróknak*; de az az egy, bizonyos, hogy a' *Benkő'* *Transilvaniájának*, a' maga' nemében egy *Munka-sem* lág, elébe — nulli *secundum*.

Ha, van olyan *Történetíró Tudós*, a' ki a' szóban forgó derék *Munkát*, talán 4-dik *Kötettel* is, a' halhatatlan *Benkő'* *systemáján*, mintegy 70--80 esztendő-olta lefoljt utóbbi időről foljtatta volna; ennek a' — talán 4-dik — *Kötetnek* is, ugyan olyan szép *Kiadását* örömost magunkra vállaljuk, minden egy nyomtatott *arkusért* 1 aranyat vagy 2 *Kötetet* ígervén, — ha a' részre nem hajló *Historicusok'* *critica censuráját* kiálja, 's *Imprimaturral* megerősítve, lessz által-advá.